

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНОТО
ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

(Обн., ДВ, бр. 68 от 1999 г., изм., бр. 1 от 2000 г., бр. 108 от 2000 г., бр. 111 от 2001 г., изм. и доп., бр. 103 от 2002 г., изм., бр. 120 от 2002 г., доп., бр. 29 от 2003 г., изм., бр. 28 от 2005 г., изм. и доп., бр. 77 от 2005 г., изм., бр. 94 от 2005 г., бр. 30 от 11.04.2006 г., изм. и доп., бр. 62 от 2006 г., попр., бр. 63 от 2006 г., изм. и доп., бр. 13 от 2008 г., изм., бр. 26 от 2008 г., изм. и доп., бр. 36 от 2009 г., бр. 74 от 2009 г., бр. 50 от 2010 г., изм., бр. 97 от 2010 г., бр. 66 от 2013 г., бр. 68 от 2013 г., бр. 70 от 2013 г., изм. и доп., бр. 61 от 2014 г., изм., бр. 98 от 2014 г., бр. 107 от 2014 г., бр. 14 от 2015 г., бр. 79 от 2015 г., изм. и доп., бр. 59 от 2016 г., изм., бр. 58 от 2017 г., изм. и доп., бр. 103 от 2017 г., изм., бр. 7 от 2018 г.)

§ 1. В чл. 5, ал. 4 се изменя:

„(4) Професионалното образование и професионалното обучение може да се осъществяват и по пътя на обучение чрез работа (дуална система на обучение), което се организира при условията и по реда на този закон.”

§ 2. Член 6а се изменя така:

„Защитени специалности от професии и специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда

Чл. 6а. (1) Определени специалности от професии от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 може да се утвърждават като защитени от държавата специалности от професии.

(2) Списъкът със защитените от държавата специалности от професии, както и критериите за определянето им се приемат с акт на Министерския съвет.

(3) Определени специалности от професии от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 може да се утвърждават като специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда.“

(4) Списъкът на специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда се приема с акта на Министерския съвет по ал. 2.“

(5) Списъците по ал. 2 и ал. 3 се актуализират ежегодно до края на месец октомври на съответната година.“

§ 3. В чл. 13д се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 5:

„(5) Учебните програми за училищното професионално образование и обучение или за професионално обучение на лица, навършили 16 години, по учебните предмети или модули от специфичната професионална подготовка се актуализират най-малко веднъж на всеки 5 години и се утвърждават съответно от органа по ал. 2, т. 1-4 или от директора на обучаващата институция, когато се осъществява обучение на лица, навършили 16 години.“;

2. Досегашната ал. 5 става ал. 6.

§ 4. В чл. 17а се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се изменя:

„(1) Обучението чрез работа (дуална система на обучение) е специфична форма на обучение за придобиване на професионална квалификация, която се организира въз основа на партньорство, включително въз основа на договор между един или няколко работодатели и:

1. институция в системата на професионалното образование и обучение, с изключение на центровете за информиране и професионално ориентиране или

2. средно училище, профилирана гимназия или духовно училище, когато осигуряват професионална подготовка.“

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) Обучението чрез работа (дуална система на обучение) включва:

1. практическо обучение в реална работна среда и

2. обучение в съответната институция по ал. 1, т. 1 или 2.“

3. Досегашната ал. 2 става ал. 3, като в нея думите „по ал. 5“ се заменят с „по ал. 7“;

4. Досегашната ал. 3 става ал. 4 и се изменя:

„(4) Обучението по ал. 1 се осъществява въз основа на прием, заявен от работодателя пред директора на съответната институция по ал. 1, т. 1 или 2, която извършва обучението.“

5. Досегашната ал. 4 става ал. 5;

6. Досегашната ал. 5 става ал. 6 и се изменя:

„(6) В училищата практическото обучение в реална работна среда по ал. 2, т. 1 се организира в XI и XII клас за ученици, които са навършили 16 години, а в центровете за професионално обучение и в професионалните колежи – съгласно съответния учебен план.“

7. Досегашната ал. 6 става ал. 7.

§ 5. Създава се чл. 17а¹:

„Наставник при обучението чрез работа (дуална система на обучение)

Чл. 17а¹. (1) Практическото обучение при работодател в реална работна среда се провежда в предприятието под ръководството на наставник, определен от работодателя.

(2) Наставникът е работник или служител в предприятието, който трябва да отговаря на следните изисквания:

1. да притежава професионална квалификация по професията, по която се извършва обучението;

2. да има най-малко три години доказан професионален опит по същата професия;

3. да е преминал обучение за наставници.

(3) Обучението за наставници осигурява придобиване на основни педагогически и психологически знания и умения при работа с обучаваните и се провежда по програма, утвърдена от министъра на образованието и науката. Право да осъществяват обучението за наставници имат:

1. висшите училища, акредитирани при условията и по реда на Закона за висшето образование;

2. училищата в системата на предучилищното и училищното образование, които осъществяват професионално образование и обучение, с изключение на обединените училища и училищата към местата за лишаване от свобода;

3. центровете за професионално обучение.

(4) За проведеното обучение на наставника съответната институция по ал. 3, т. 1, 2 и 3 издава документ по образец, утвърден със заповед на министъра на образованието и науката.

(5) Финансирането на обучението на наставниците се извършва със средства, осигурени от обучаемия, от работодателя, от работодателя и обучаващата институция – участници в партньорството, или със средства от национални програми и проекти, от европейските фондове и други източници.

§ 6. Създава се чл. 17а²:

„Учител-методик и преподавател-методик при обучението чрез работа (дуална система на обучение)

Чл. 17а². (1) Връзката между работодателя, наставника и обучаващата институция при обучението чрез работа (дуалната система на обучение) се осъществява от учител-методик в училището или от преподавател-методик в професионален колеж или център за професионално обучение, който се определя от директора на обучаващата институция.

(2) Учителят-методик или преподавателят-методик трябва да отговаря на следните изисквания:

1. да притежава образование и квалификация, определени в държавния образователен стандарт за придобиване на квалификация по професията и

2. да притежава най-малко 3 години доказан професионален опит за обучение по професията, по която се провежда обучението чрез работа (дуална система на обучение).“

§ 7. Създава се чл. 17а³:

„Изисквания към работодателите за участие в партньорство за осъществяване на обучение чрез работа (дуална система на обучение)

Чл. 17а³: (1) Работодател, който желае да участва в партньорство за осъществяване на обучение чрез работа (дуална система на обучение), трябва да отговаря на следните изисквания:

1. да е регистриран като едноличен търговец или юридическо лице по Търговския закон, Закона за кооперациите или Закона за юридическите лица с нестопанска цел или да е лице, регистрирано по законодателството на държава членка на Европейския съюз, на друга държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или на Швейцария;

2. да не е обявен в несъстоятелност, да не е в производство по несъстоятелност или да не е в процедура по ликвидация;

3. да няма неизпълнени задължения за вноски за социално и здравно осигуряване или плащане на данъци по българското законодателство, освен ако е допуснато разсрочване или отсрочване на задълженията;

4. да не е осъждан за умишлено престъпление от общ характер – отнася се за работодателя, лицето, което го представлява, както и за членовете на управителни и надзорни органи и за други лица, които имат правомощия да упражняват контрол при вземането на решения от тези органи;

5. да разполага с необходимата материална база за осъществяване на обучението (по теория и практика на професията) в съответствие с държавния образователен стандарт за придобиване на квалификация по професията;

6. да разполага с работници или служители, които отговарят на изискванията за наставници по чл. 17а¹, ал. 2.“

§ 8. Създава се чл. 17а⁴:

„Информационна база данни за работодателите, които отговарят на изискванията за осъществяване на обучение чрез работа (дуална система на обучение)

Чл. 17а⁴. (1) Министерството на икономиката създава и поддържа информационна база данни за работодателите, които отговарят на изискванията по чл. 17а³ за участие в партньорства за осъществяване на обучение чрез работа (дуална система на обучение).

(2) Информационната база данни по ал. 1 е публично достъпна чрез интернет страницата на Министерството на икономиката.

(3) В базата данни по ал. 1 се съдържа информация за наименованието и правно-организационната форма на работодателя, ЕИК, БУЛСТАТ, обекта, в който ще се извършва практическото обучение в реална работна среда, и специалностите от професии, по които ще се осъществява обучение чрез работа (дуална система на обучение);

(4) Включването на работодател в информационната база данни се извършва въз основа на подадено от него заявление по образец, утвърден от министъра на икономиката, в което се декларира изпълнението на изискванията по чл. 17а³.

(5) Работодателят се изключва от информационната база данни по ал. 1:

1. по негово писмено заявление;
2. когато се установи, че не отговаря на някое от изискванията по чл. 17а³.

(6) Министърът на икономиката с наредба определя условията и реда за поддържане на информационната база данни.

(7) Работодатели, които отговарят на изискванията по чл. 17а³, но не са подали заявление за включване в информационната база данни, могат да участват в партньорства за осъществяване на обучение чрез работа (дуална система на обучение), включително да сключват договори с институция по чл. 17а, ал. 1, т. 1 или 2 въз основа на решение на директора на институцията. В тези случаи изпълнението на изискванията по чл. 17а³ се удостоверява от работодателя с декларация по образец, утвърден от министъра на икономиката, която е приложение към сключения договор с институцията.“

§ 9. Създава се чл. 17а⁵:

„Промяна в обстоятелствата за работодател след сключен договор за партньорство

Чл. 17а⁵. (1) Когато след сключване на договор за партньорство между работодател и институция по чл. 17а, ал. 1, т. 1 или 2 се установи, че работодателят не отговаря на някое от изискванията по чл. 17а³, обучението чрез работа може да продължи в зависимост от конкретните обстоятелства и по преценка на директора на обучаващата институция.

(2) Когато конкретните обстоятелства по ал. 1 не позволяват обучението чрез работа да продължи, договарят за партньорство между работодателя и обучаващата институция се прекратява, а обучението чрез работа продължава въз основа на нов партньорски договор с друг работодател, който отговаря на изискванията по чл. 17а³.“

§ 10. В чл. 29, ал. 1 думите „по чл. 5, ал. 4, т. 1“ се заменят с думите „по чл. 17а, ал. 2, т. 1.“

§ 11. В чл. 31, ал. 1 след думите „учебно-производствени“ съюзът „и“ се заменя със запетая и след думите „производствено-учебни дейности“ се добавя „и обучение на конкретно работно място.“

§ 12. В чл. 35, ал. 1, изречение второ думите „по чл. 5, ал. 4“ се заменят с думите „по чл. 17а, ал. 1“.

§ 13. В чл. 51, ал. 2, т. 3 след думата „квалификация“ се добавят думите „в професионалните гимназии, професионалните колежи, средните, профилираните или обединените училища с паралелки за професионална подготовка.“

§ 14. В чл. 52, т. 8 се изменя:

„8. участва в разработването и актуализирането на Списъка на защитените от държавата специалности от професии и на Списъка със специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда и изготвя предложения за включване на професии в тях;“

§ 15. В чл. 53, т. 1 се изменя:

„1. участва в съгласуването и актуализирането на Списъка на професиите за професионално образование и обучение и изготвя предложения за включване на професии в Списъка на защитените от държавата специалности от професии и в Списъка със специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда, както и за тяхното актуализиране;“

§ 16. В чл. 54, т. 2а се изменя:

„2а. изготвят предложения за включване на професии в Списъка на защитените от държавата специалности от професии и в Списъка със специалности от професии, по които

е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда, както и за тяхното актуализиране;“

§ 17. В чл. 56 се правят следните изменения:

1. В ал. 1, т. 6 се изменя така:

„6. изготвят предложения за включване на професии в Списъка на защитените от държавата специалности от професии и в Списъка със специалности от професии, по които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда, както и за тяхното актуализиране;

2. В ал. 2, т. 4 думите „по чл. 5, ал. 4, т. 1“ се заменят с думите „по чл. 17а., ал. 2, т. 1.“

§ 18. В чл. 59, ал. 9 се правят следните изменения:

1. В основния текст думите „по чл. 5, ал. 4“ се заменят с думите „по чл. 17а, ал. 1“;

2. В т. 1 думите „по чл. 5, ал. 4, т. 1“ се заменят с думите „по чл. 17а, ал. 2, т. 1“.

3. В т. 2 думите „по чл. 5, ал. 4, т. 2“ се заменят с думите „по чл. 17а, ал. 2, т. 2.“

§ 19. В допълнителните разпоредби, в § 1а се правят следните изменения и допълнения:

1. Точка 10 се изменя:

„10. Защитена специалност от професия е специалност, която е уникална по своето съдържание, за обучението по която има заявена необходимост от министерства и работодателски организации, но липсва заявен интерес от ученици за обучение или заявеният интерес е нисък, но на национално и/или областно ниво съществува необходимост от подготвени квалифицирани специалисти по тази специалност.

2. Създава се точка 11:

„11. Специалност от професия, по която е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда“ е специалност, която е от значение за икономическото развитие на страната и/или на областта и за която може да се прогнозира бъдещ недостиг на квалифицирани кадри на пазара на труда в сравнение с броя на обучаващите се в системата на професионалното образование и обучение.

Заключителни разпоредби

§ 20. В Закона за предучилищното и училищното образование (Обн., ДВ, бр. 79 от 2015 г., изм. и доп., бр. 98 от 2016 г., изм., бр. 105 от 2016 г., бр. 58 от 2017 г., изм. и доп.,

бр. 99 от 2017 г., изм., бр. 24 от 2018 г.) в чл. 115 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 2 думите „професионална гимназия“ се заменят с „училище по ал. 2“.
2. В ал. 2 след думите „професионална гимназия“ се поставя запетая и се добавя „училище по изкуствата, спортно училище, специално училище – възпитателно училище интернат и социално-педагогически интернат или от средно училище, профилирана гимназия или духовно училище, когато осигуряват професионална подготовка.“

§ 21. В Кодекса на труда (Обн., ДВ, бр. 26 от 1986 г. и бр. 27 от 1986 г., доп., бр. 6 от 1988 г., изм. и доп., бр. 21 от 1990 г., изм., бр. 30 от 1990 г., бр. 94 от 1990 г., бр. 27 от 1991 г., доп., бр. 32 от 1991 г., изм., бр. 104 от 1991 г., доп., бр. 23 от 1992 г., изм. и доп., бр. 26 от 1992 г., доп., бр. 88 от 1992 г., изм. и доп., бр. 100 от 1992 г.; Решение № 12 на Конституционния съд на РБ от 1995 г. - бр. 69 от 4.08.1995 г.; доп., бр. 87 от 1995 г., изм. и доп., бр. 2 от 1996 г., изм., бр. 12 от 1996 г., изм. и доп., бр. 28 от 1996 г., изм., бр. 124 от 1997 г., доп., бр. 22 от 1998 г.; Решение № 11 на Конституционния съд на РБ от 1998 г. - бр. 52 от 1998 г.; доп., бр. 56 от 1998 г., бр. 83 от 1998 г., бр. 108 от 1998 г., изм. и доп., бр. 133 от 1998 г., бр. 51 от 1999 г., доп., бр. 67 от 1999 г., изм., бр. 110 от 1999 г., изм. и доп., бр. 25 от 2001 г., изм., бр. 1 от 2002 г., бр. 105 от 2002 г., изм. и доп., бр. 120 от 2002 г., бр. 18 от 2003 г., изм., бр. 86 от 2003 г., изм. и доп., бр. 95 от 2003 г., бр. 52 от 2004 г., бр. 19 от 2005 г., изм., бр. 27 от 2005 г., доп., бр. 46 от 2005 г., изм., бр. 76 от 2005 г., изм. и доп., бр. 83 от 2005 г., изм., бр. 105 от 2005 г., изм. и доп., бр. 24 от 2006 г., изм., бр. 30 от 2006 г., изм. и доп., бр. 48 от 2006 г., бр. 57 от 2006 г., бр. 68 от 2006 г., изм., бр. 75 от 2006 г., изм. и доп., бр. 102 от 2006 г., доп., бр. 105 от 2006 г., изм., бр. 40 от 2007 г., бр. 46 от 2007 г., бр. 59 от 2007 г., бр. 64 от 2007 г., доп., бр. 104 от 2007 г., изм. и доп., бр. 43 от 2008 г., бр. 94 от 2008 г., бр. 108 от 2008 г., бр. 109 от 2008 г., изм., бр. 35 от 2009 г., бр. 41 от 2009 г., изм. и доп., бр. 103 от 2009 г., бр. 15 от 2010 г., доп., бр. 46 от 2010 г., изм. и доп., бр. 58 от 2010 г., доп., бр. 77 от 2010 г.; Решение № 12 на Конституционния съд на РБ от 2010 г. - бр. 91 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 100 от 2010 г., изм., бр. 101 от 2010 г., изм. и доп., бр. 18 от 2011 г., доп., бр. 33 от 2011 г., изм. и доп., бр. 61 от 2011 г., бр. 82 от 2011 г., бр. 7 от 2012 г., бр. 15 от 2012 г., изм., бр. 20 от 2012 г., изм. и доп., бр. 38 от 2012 г.; Решение № 7 на Конституционния съд на РБ от 2012 г. - бр. 49 от 2012 г.; изм., бр. 77 от 2012 г., доп., бр. 82 от 2012 г., изм., бр. 15 от 2013 г., доп., бр. 104 от 2013 г., бр. 1 от 2014 г., изм. и доп., бр. 27 от 2014 г., бр. 61 от 2014 г., бр. 54 от 2015 г., изм., бр. 61 от 2015 г., изм. и доп., бр. 79 от 2015 г., доп., бр. 98 от 2015 г., изм., бр. 8 от 2016 г., изм. и доп., бр. 57 от 2016 г., изм., бр. 59 от 2016 г., изм. и доп., бр. 98 от 2016 г., бр. 105 от 2016 г., изм., бр. 85 от 2017 г., бр.

86 от 2017 г., бр. 96 от 2017 г., доп., бр. 102 от 2017 г., изм. и доп., бр. 7 от 2018 г., изм., бр. 15 от 2018 г.) в чл. 230 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 в края на второто изречение се поставя запетая и се добавят думите „освен в случаите на обучение чрез работа (дуална система на обучение), организирано при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.“.
2. В ал. 2 думите „училищния учебен план“ се заменят със „съответните учебни планове“.
3. В ал. 3 думите „професионалните гимназии“ се заменят с „в случаите на обучение чрез работа (дуална система на обучение)“.

§ 22. В Закона за здравното осигуряване (Обн., ДВ, бр. 70 от 1998 г., изм., бр. 93 от 1998 г., бр. 153 от 1998 г., бр. 62 от 1999 г., бр. 65 от 1999 г., изм. и доп., бр. 67 от 1999 г., изм., бр. 69 от 1999 г., изм. и доп., бр. 110 от 1999 г., бр. 113 от 1999 г., изм., бр. 1 от 2000 г., доп., бр. 64 от 2000 г., доп., бр. 41 от 2001 г., изм. и доп., бр. 1 от 2002 г., бр. 54 от 2002 г., доп., бр. 74 от 2002 г., изм. и доп., бр. 107 от 2002 г., доп., бр. 112 от 2002 г., изм. и доп., бр. 119 от 2002 г., изм., бр. 120 от 2002 г., изм. и доп., бр. 8 от 2003 г., доп., бр. 50 от 2003 г., изм., бр. 107 от 2003 г., доп., бр. 114 от 2003 г., изм. и доп., бр. 28 от 2004 г., доп., бр. 38 от 2004 г., изм. и доп., бр. 49 от 2004 г., изм., бр. 70 от 2004 г., изм. и доп., бр. 85 от 2004 г., бр. 111 от 2004 г., изм., бр. 39 от 2005 г., изм. и доп., бр. 45 от 2005 г., изм., бр. 76 от 2005 г., бр. 99 от 2005 г., изм. и доп., бр. 102 от 2005 г., бр. 103 от 2005 г., изм., бр. 105 от 2005 г., доп., бр. 17 от 2006 г., изм. и доп., бр. 18 от 2006 г., бр. 30 от 2006 г., изм., бр. 33 от 2006 г., изм. и доп., бр. 34 от 2006 г., изм., бр. 59 от 2006 г., бр. 80 от 2006 г., изм. и доп., бр. 95 от 2006 г., бр. 105 от 2006 г., доп., бр. 11 от 2007 г.; Решение № 3 от 2007 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 26 от 2007 г.; изм., бр. 31 от 2007 г., бр. 46 от 2007 г., бр. 53 от 2007 г., бр. 59 от 2007 г., доп., бр. 97 от 2007 г., бр. 100 от 2007 г., изм. и доп., бр. 113 от 2007 г., бр. 37 от 2008 г., бр. 71 от 2008 г., изм., бр. 110 от 2008 г., бр. 35 от 2009 г., изм. и доп., бр. 41 от 2009 г., бр. 42 от 2009 г., доп., бр. 93 от 2009 г., изм. и доп., бр. 99 от 2009 г., бр. 101 от 2009 г., изм., бр. 19 от 2010 г., бр. 26 от 2010 г., доп., бр. 43 от 2010 г., бр. 49 от 2010 г., бр. 58 от 2010 г., изм. и доп., бр. 59 от 2010 г., бр. 62 от 2010 г., доп., бр. 96 от 2010 г., изм., бр. 97 от 2010 г., изм. и доп., бр. 98 от 2010 г., изм., бр. 100 от 2010 г., доп., бр. 9 от 2011 г., изм., бр. 60 от 2011 г., изм. и доп., бр. 99 от 2011 г., изм., бр. 100 от 2011 г., изм. и доп., бр. 38 от 2012 г., бр. 60 от 2012 г., бр. 94 от 2012 г., бр. 101 от 2012 г., бр. 102 от 2012 г., доп., бр. 4 от 2013 г., изм., бр. 15 от 2013 г., изм. и доп., бр. 20 от 2013 г., бр. 23 от 2013 г., бр. 106 от 2013 г., бр. 1 от 2014 г., бр. 18 от 2014 г., изм., бр. 35 от 2014 г., бр. 53 от 2014 г., изм. и доп., бр. 54 от 2014 г., бр. 107 от 2014 г., изм., бр. 12 от 2015 г., изм. и доп., бр. 48 от 2015 г., доп., бр. 54 от 2015 г., изм., бр. 61 от 2015 г., изм. и доп., бр. 72 от 2015 г., доп.,

бр. 79 от 2015 г., изм. и доп., бр. 98 от 2015 г., изм., бр. 102 от 2015 г.; Решение № 3 от 2016 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 20 от 2016 г.; изм., бр. 98 от 2016 г., изм. и доп., бр. 85 от 2017 г., бр. 101 от 2017 г., доп., бр. 103 от 2017 г., изм., бр. 7 от 2018 г., бр. 17 от 2018 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 23, ал. 1, т. 2 думите „ по чл. 40, ал. 1, т. 4 и 8 и ал. 2 и 3“ се заменят с „ по чл. 40, ал. 1, т. 4 и 8 и ал. 2, 3 и 4“;

2. В чл. 40 се правят следните изменения:

а) Създава се нова ал. 4:

„(4) Осигуряват се за сметка на държавния бюджет, независимо от възникване на основание за осигуряване по реда на ал. 1, учениците, работещи по трудов договор за обучение чрез работа (дуална система на обучение) по чл. 230 от Кодекса на труда.“;

б) В ал. 4а думите „За лицата по ал. 3“ се заменят със „За лицата по ал. 3 и ал. 4“;

в) В основния текст на ал. 5 думите „по ал. 1, 2 и 3“ се заменят с „по ал. 1, 2, 3 и 4“.

ПРОЕКТ